

**Privalomas mokymas verslo praktinio mokymo firmose
(VPMF) profesinio ugdymo institucijose**

LLP-LdV-TOI-2011-LT-0090

**Verslo praktinio mokymo firma.
Veiklos gairės švietimo srities profesionalams**

2013

UDK 658:377(474.5)
Ve-183

Sudarytojai:

Baciulyte Rima, Dobrianova Irina, Gintenstorfer Andrea, Gulev Zahary, Ignatoniene Danguole, Ignatonis Marius, Mavrudieva Daria, Mockevičiūtė-Azzopardi Austėja, Toetterstroem Beate.

Verslo praktinio mokymo firmų, imituojančių realių bendrovių procesus, veiklos pristatymas.

Informacinis leidinys. – Vilnius: Vilniaus kolegija, „Simulith“ centras 2013 – 32 p.

© „Simulith“ centras, 2013

Leidžiama naudotis nurodant šaltinį

ISBN 978-609-8080-46-9

„Sėkmė nėra paslėpta nuo mūsų. Tai tėra pasirengimo, sunkaus darbo ir mokymosi iš klaidų rezultatas“

JAV valstybės sekretorius Kolinas Pauelas (Collin Powell)

Verslo praktinio mokymo firmoje dirbantys praktikantai

Šis leidinys finansuojamas remiant Europos Komisijai ir atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame pateikiamos informacijos naudojimą.

TERMINAI

(Kaip jie suprantami ir naudojami šiame tekste)

Verslo praktinio mokymo firma arba VPMF arba VPM firma – virtuali įmonė, kuriai vadovaujama kaip tikrai verslo įmonei su realia jos verslo vystymo tvarka, produktais ir paslaugomis. Kiekviena VPMF prekiauja su kitomis VPMF pasauliniame verslo praktinio mokymo firmų tinkle. VPMF yra praktinio mokymo priemonė ir vieta VPMF praktikantams dirbti ir mokytis naudojant visus dokumentus, procedūras ir programas bei laikantis nacionalinių ekonomikos taisyklių ir teisės aktų, kurių reikia norint valdyti verslą, tačiau nenaudojant realių pinigų ir prekių. Taip lavinami įgūdžiai, kuriuos turėdami praktikantai įgyja daugiau galimybių įsidarbinti.

AT: Übungsfirma, ÜFA

*BG: Учебно-тренировъчна фирма, тренировъчно предприятие
[uchebno-trenirovuchnafirma, trenirovuchnopredpriatie]*

*EN: Practice Firm or PF, also known as a practice enterprise, training firm,
virtual enterprise or virtual business*

VPMF vadovas arba VPMF mokytojas – pedagogas, vadovaujantis VPMF.

AT: Übungsfirmenlehrer/in, Übungsfirmentrainer/in

BG: Ръководител на УТФ [rukovoditelnaUTF]

LT: VPMF vadovas arba VPMF mokytojas

EN: PF Trainer, PF teacher, PF manager or PF tutor

VPMF praktikantas arba VPMF darbuotojas – profesinės mokyklos mokinys, dirbantis ir besimokantis vienoje iš VPMF.

AT: Übungsfirmenmitarbeiter/in

BG: Обучаван, служител в УТФ [obuchavan, slujitel v UTF]

EN: PF Trainee, PF worker or PF employee

VPMF skyrius arba VPMF padalinys – VPMF struktūros dalis. VPMF, kaip ir kiekviena reali įmonė, turi darbo vietas ir savo skyrius arba padalinius. Kadangi dažniausiai mokomasi patalpoje su tam tikromis atskiromis darbo zonomis, VPMF dažniausiai suskirstoma į tam tikrą padalinių skaičių (atskiras darbo vietų zonas), pavyzdžiui, personalo, apskaitos, rinkodaros skyrių, sekretoriaus ir kitas darbo vietas. Kiekvienoje VPMF gali būti skirtingas skyrių skaičius, priklausantis nuo mokymo VPMF programos tikslų.

AT: ÜFA-Abteilung

BG: Отдел в УТФ [otdel v UTF]

EN: PF department or PF division

Partnerinė reali verslo įmonė arba verslo partneris arba mentorius – reali egzistuojanti įmonė, vykdanči tą pačią arba panašią veiklą, kaip ir VPMF. Ji pagal galimybes teikia paramą VPMF, dalindamasi savo patirtimi, patardama ir konsultuodama, suteikdama realių verslo procesų medžiagą ir dokumentus, prekių pavyzdžius, finansinę paramą VPMF praktikantams ir vadovams.

AT: Partnerfirma, Mentorfirma

BG: Партньорска компания, фирма-ментор

[partniorska kompania, firma-mentor]

EN: Partner Company from a real business (PCRB), Business partner or Mentor Company

Profesinė mokykla ar profesinio mokymo įstaiga – švietimo institucija, rengianti mokinius dirbti arba siekti karjeros įvairiais lygiais.

AT: Berufsbildende Schule BBS, Berufsbildende mittlere höhere Schulen

BG: Професионална гимназия, център за професионално обучение

[profesionalna gimnazia, centar za profesionalno obuchenie]

EN: VET School, Vocational school or vocational centre

Centrinis biuras arba VPMF centras – paslaugų centras, vykdomas visos pagrindinės makroekonomikos funkcijas (pavyzdžiui, reglamentavimas, mokesčiai, pinigų cirkuliacija ir t. t.) ir organizuojantis operacijas, siekdamas sukurti virtualią ekonominę aplinką visoms VPMF savo šalyje. Centrinis biuras mokymo tikslais imituoja vyriausybės ir finansines įstaigas, tarnaujančias visuomenei. Be centrinio biuro VPMF neturi prasmės egzistuoti.

AT: ÜFA-Zentrale, Servicestelle

BG: Център на УТФ [centar na UTF]

EN: Central Office or CO

„EUROPEN PEN International“ – pasaulinis VPMF tinklas, jungiantis daugiau kaip 7500 VPM firmų 42 šalyse.

Privalomas mokymas VPMF: VPMF yra privalomo mokymo dalis, jeigu:

- nacionalinėje mokymo programoje ji numatyta kaip privalomas dalykas tam tikrai mokyklai, mokyklos tipui ar specialybei ir pan.;
- ji numatyta kaip pasirinktinis nacionalinės mokymo programos dalykas. Dėl VPMF mokymo sprendžia mokykla ar švietimo įstaiga;
- mokykla ar kita švietimo įstaiga nusprendžia pasiūlyti mokiniams praktikos vietą - VPMF. Tada VPMF tampa privalomu mokymo dalyku atitinkamiems mokiniams.

AT: Übungsfirma als verpflichtender Unterrichtsgegenstand

BG: Тренировъчно предприятие в задължителния учебен план

[trenirovuchno predpriatievzadalgitelniauchebenplan]

EN: Mandatory PF

Kiekviena skyriuje tekstiniuose langeliuose pateikiami šalių pavyzdžiai, nuorodos ir geroji praktika.

TURINYS

Įvadas	7
Santrauka	8
1. Verslumas ir verslo praktinio mokymo firma – novatoriškumas ir kūrybiškumas.....	9
1.1. Verslo praktinio mokymo firmos tikslai	11
1.2. Centrinio biuro tikslai	13
2. Verslo praktinio mokymo firmų nauda	15
2.1. Ekonomikai ir visuomenei	15
2.2. Švietimui ir mokymui	15
2.3. Mokyklai	16
2.4. Verslo praktinio mokymo firmų vadovai	17
2.5. Verslo praktinio mokymo firmų praktikantai	17
3. Verslo praktinio mokymo firmos steigimas	19
3.1. Biudžetas	19
3.1.1. Verslo praktinio mokymo firmos steigimo biudžetas	19
3.1.2. Veiklos vystymo išlaidos per metus	20
3.2. Veiklos organizavimo aspektai	21
4. Verslo praktinio mokymo firmos vadovai	22
4.1. Rekomenduojamos verslo praktinio mokymo firmų vadovų kompetencijos ..	22
4.2. Verslo praktinio mokymo firmų vadovų mokymai ir kvalifikacijos kėlimas	23
4.3. Nuolatinė verslo praktinio mokymo firmų darbo grupė	24
5. Verslo praktinio mokymo firmos mokymo programa	25
6. Verslo praktinio mokymo firmų veiklos kontrolė	28
6.1. Nacionaliniai verslo praktinio mokymo firmų veiklos kokybės standartai	28
6.2. Tarptautiniai verslo praktinio mokymo firmų veiklos kokybės standartai	28
6.3. Švietimo ir mokslo ministerijos bei profesinio mokymo įstaigų vaidmuo	29
7. Verslo praktinio mokymo firmų veiklos tęstinumas ir tvarumas	30
Informacijos šaltiniai ir literatūra	31

ĮVADAS

Sveiki atvykę į verslo praktinio mokymo firmų (VPMF) pasaulį. Verslo praktinio mokymo firmos – tai unikali idėja, puoselėjama, vystoma ir sparčiai populiarėjanti visame pasaulyje. Ši koncepcija siūlo trumpiausią kelią siekiant verslumo ugdymo ir praktinio mokymo taikymo įvairiose tikslinėse grupėse, įstaigose ir švietimo lygmenyse.

Šiuo leidiniu siekiama švietimo srityje sprendimus priimančioms asmenims išsamiai paaiškinti, kas yra VPMF, kaip ji veikia ir kokią naudą teikia. Pateikiami skirtingų Austrijoje, Bulgarijoje ir Lietuvoje naudojamų praktikų pavyzdžiai.

Projekto partneriai vykdė tyrimus nacionaliniu lygmeniu, siekdami nustatyti esamą situaciją ir su VPMF modeliu susijusias problemas. Kai kurie šių tyrimų duomenys panaudoti šiame leidinyje.

Siekiant padidinti supratimą apie VPMF modelį, jo naudojimą, tobulinimą ir taikymą kaip **privalomo mokymo dalyką profesinio mokymo įstaigose verslo profilio specialybėmis**, yra išleisti dar du leidiniai. Vienas jų – veiklos gairės, skirtos plačiai visuomenei (visiems suinteresuotiems asmenims), kitas – veiklos gairės VPMF vadovams.

Verslo praktinio mokymo firmų praktikantai dirba VPMF mugės stende

SANTRAUKA

Verslo praktinio mokymo firma yra realios įmonės modelis. VPM firmoje praktikantai mokosi ir įgyja įmonės veiklos procedūrų praktikos. Jie perka ir parduoda produktus, mokosi užmegzti kontaktus su kitomis verslo praktinio mokymo firmomis ir žmonėmis iš įvairių šalių bei dalyvauja nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose, pavyzdžiui, prekybos mugėse. Todėl VPMF yra ideali priemonė tinkamai ugdyti verslumą, o tai reiškia mokinių ekonominio kūrybiškumo, atsakomybės ir savarankiškumo lavinimą. VPMF mokymo metodas suteikia vieną iš geriausių galimybių įkvėpti jaunus žmones verslumo dvasia.

VPMF veikia **specialiai įrengtame biure** su atitinkamais baldais ir įranga įvairiems padaliniams. Šią patalpą gali naudoti įvairios VPMF, bet ji turi būti prieinama bet kuriuo metu.

Mokymasis remiantis praktika – visų pripažintas metodas vystyti pagrindinius įgūdžius, kurie yra būtini versle. Viena vertus, besimokantiems naudinga gauti darbo patirties, kita vertus jie atranda juos dominančias sritis ir atskleidžia savo stipriąsias puses, todėl jiems būna lengviau planuoti tolesnį darbo kelią.

Bendradarbiavimas su realaus verslo įmone yra labai svarbus tiek finansinės paramos, tiek žinių suteikimo VPMF darbuotojams aspektu. Dėl **glaudaus bendradarbiavimo tarp VPMF ir realios verslo įmonės** kai kurie VPMF praktikantai baigę mokslus gali gauti darbą partnerinėje įmonėje. Įmonė gali pasinaudoti galimybe mokyti ir stebėti savo būsimus darbuotojus už mažesnę darbuotojų mokymo kainą.

VPMF **vadovai** imasi **naujo vaidmens**. VPMF vadovai nėra mokytojai tradicine to žodžio prasme, jie yra vadybininkai, konsultantai ir organizatoriai, rengiantys praktinei veiklai. Todėl pradinis ir tolesnis VPMF praktikantų mokymas yra būtinas. VPMF praktikantai pagerins savęs pateikimo, bendravimo ir komandinio darbo įgūdžius ir išmoks įvertinti savo veiklos rezultatus.

VPMF gali veikti tik **VPMF tinkle**, kuriuo yra imituojama situacija verslo rinkoje. VPMF tinklui taip pat reikia **valstybės institucijų**, kurias imituoja centrinis biuras pavyzdžiui, mokesčių inspekcija, sveikatos draudimas, transportas, bankas, įmonių registro įstaiga ir t. t. Atliekant tarptautinius pinigų pervedimus, labai svarbi yra banko tarpuskaity, kuri yra užtikrinama pasaulinio verslo praktinio mokymo firmų tinklo „EUROPEN PEN International“.

Verslo praktinio mokymo firmos mokymosi metodas bus sėkmingas, jeigu jis bus įtrauktas į profesinio mokymo įstaigų mokymo programos privalomo mokymo dalį. Tai užtikrintų vadovų ir praktikantų sėkmingą ir nuolat tęsiamą darbą VPMF.

1. VERSLUMAS IR VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMA - NOVATORIŠKUMAS IR KŪRYBIŠKUMAS

Praktikos VPM firmoje tikslas yra **ugdyti mokinių verslumo įgūdžius profesinio mokymo organizacijose**. Manoma, kad pati VPMF yra verslumo ugdymo metodas ir leidžia praktikantams lavinti tokius įgūdžius kaip komandinis darbas, projektų vystymas, savimotyvacija ir kitus. Taip pat pagrindinius verslo valdymo, verslo veiklos planavimo, sprendimų priėmimo ir rezultatų interpretavimo įgūdžius. Dirbdami tokioje įmonėje praktikantai turi galimybę įgyti praktinių profesinių, socialinių ir techninių įgūdžių.

„Europa susiduria su daugybe iššūkių, su kuriais galima susidoroti tik turint novatoriškų, išsilavinusių ir verslių piliečių, kurie, neatsižvelgiant į jų gyvenimo būdą, yra smalsūs ir mąsto naujais būdais bei turi drąsos susidoroti ir prisitaikyti prie kylančių iššūkių. Be to, dinamiška ekonomika, kuri yra novatoriška ir gali sukurti reikiamas darbo vietas, reikalauja daugiau jaunų žmonių, kurie nori ir gali tapti verslininkais. Jai reikia jaunų žmonių, kurie pradės ir sėkmingai plėtos komercinę ar socialinę veiklą arba taps novatoriais didesnėse organizacijose, kuriose jie dirba. Kadangi švietimas yra raktas formuojant jaunų žmonių požiūrį, įgūdžius ir kultūrą, nepaprastai svarbu, kad verslumas būtų pradėtas lavinti nuo mažens. Verslumo ugdymas yra būtinas ne tik formuojant jaunų žmonių mąstyseną, bet ir siekiant lavinti įgūdžius bei suteikti žinių, kurios yra svarbios plėtojant verslumo kultūrą.

Remiantis pagrindine kompetencijos sistema, svarbiausias verslumo įgūdis yra asmens sugebėjimas idėjas paversti veiksmais. Tai apima kūrybiškumą, novatoriškumą ir gebėjimą rizikuoti bei planuoti ir valdyti projektus siekiant užsibrėžtų tikslų. Besivystanti mąstysena, bendros savybės ir įgūdžiai, kurie yra verslumo pagrindas, gali būti papildyti suteikiant daugiau specifinių žinių apie verslą pagal mokymo lygį ir tipą.“ (*Verslumo ugdymas mokyklose, Europos nacionalinės strategijos, mokymo programos ir mokymosi rezultatai, 2012 m. kovas, 5 psl.*).

Įmonės, valstybinės įstaigos ir kitos organizacijos laikomos naudingomis mokymo ir mokymosi aplinkomis, nes jos suteikia praktinės mokymosi patirties ir yra susijusios su realiomis gyvenimo situacijomis. Verslumo ugdymo tikslais skatinama jaunimą steigti įmones ir joms vadovauti. (*Verslumo ugdymas mokyklose, Europos nacionalinės strategijos, mokymo programos ir mokymosi rezultatai, 2012 m. kovas, 24 psl.*).

Verslumo ugdymas yra mokymo filosofija, skatinanti **ekonominį kūrybiškumą, asmeninę atsakomybę, sprendimų priėmimo riziką bei savarankiškumą**. Ugdant verslumą, koncentruojamasi į verslo idėjų generavimą ir vystymą, naujos koncepcijos kūrimą ir jos įgyvendinimo praktikoje galimybes.

Mokymo procese mokymas (žinių perteikimas) ir konstravimas (žinių taikymas) keičia vienas kitą.

Verslumo ugdymas neturėtų apsiriboti vien visapusių mokslinių žinių perdavimu, bet ir vystyti požiūrius, koncepcijas ir vertybes. Verslo švietimas yra svarbus veiksnys siekiant, kad tam tikras regionas būtų patrauklus ekonominei veiklai. Tokio švietimo svarba vis didėja šiandienos globalios konkurencijos pasaulyje. VPMF praktikantai yra būsimi verslininkai, darbdaviai arba įmonėje užimantys vadovaujančias pareigas, todėl būtina skatinti jų verslumo mąstyseną ir operatyvumą.

Verslumo ugdymas – tai verslaus mąstymo ir veikimo lavinimas, plačiąja prasme apimantis visas švietimo priemones, būtinąs siekiant skatinti verslumo pažiūras ir įgūdžius. Todėl ugdant verslumą vystomos tam tikros vertybės, požiūriai ir asmeninės kvalifikacijos, leidžiančios absolventams steigti savo verslą, taip pat yra labai svarbios siekiant karjeros. Siauresne prasme „verslumo ugdymas“ reiškia galimybę suteikti specialistui žinių, gebėjimų ir įgūdžių, reikalingų sėkmingai pradėti verslą ir jį valdyti.

VPMF yra realios įmonės modelis, leidžiantis įvairiu sudėtingumo lygmeniu atkurti tikros įmonės veiklos procedūras, siekiant jas pritaikyti mokymo procese. VPMF, kaip ir realios įmonės, palaiko ryšius su kitomis įmonėmis imitaciniame pasaulyje, kad VPMF darbuotojai galėtų susipažinti su **verslo kultūra** savo šalyje ir užsienyje.

VPMF **bendradarbiauja su kitomis VPMF uždaramė tinkle** imitacinėje ekonominėje aplinkoje. Kiekviena VPMF perka ar gamina ir parduoda tam tikrą prekių asortimentą imitacinėje rinkoje. VPMF darbuotojai prekiauja su kitomis VPMF ir sudaro sutartis su šalies ir užsienio partneriais.

VPMF modelis daugiausia naudojamas verslo specialybių profesinio mokymo, perkvalifikavimo ir tęstinio mokymo srityse bei programose.

VPMF imituoja visą realios įmonės verslo veiklą. VPMF apima visus įmonėje vykstančius procesus, nuo pirkimo iki pardavimo. Praktikos užduotys turi būti vykdomos atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą ir realioje verslo įmonėje vykstančius procesus. Kiekvieną VPMF sudaro **padaliniai**, tokie kaip verslo valdymo, žmogiškųjų išteklių, rinkodaros, pirkimo, pardavimo, audito, buhalterijos, logistikos ir t. t. **Realii prekių ir pinigų apyvarta nevyksta**, ji atspindi tik VPMF naudojamuose dokumentuose. Praktikantai dirba įvairiuose padaliniuose, keisdami si pareigomis ir atlikdami tam skyriui priskirtas užduotis.

1.1. Verslo praktinio mokymo firmos tikslai

Pagrindiniai VPMF tikslai:

- Žinoti nacionalinius teisės aktus registruojant įmonę – VPMF registracija centrinio biuro registruose. Visos procedūros ir dokumentai atitinka reikalavimus, kurie yra privalomi realiai verslo įmonei.
- Žinoti, kaip tvarkyti komercinę korespondenciją, inicijuoti ir atlikti sandorius, sudaryti sutartis, pervesti pinigines lėšas, VPM firmai bendradarbiaujant su kitomis verslo praktinio mokymo firmomis šalyje ir užsienyje.
- Suprasti konkrečią darbo vietą, kaip erdvės dalį tam tikros užduoties vykdymui. Konsultuojantis su VPMF vadovu išsiaiškinti darbuotojo teises ir pareigas, darbo tvarką ir dokumentus.
- Pritraukti praktikos ekspertus, atstovus iš įmonių, vykdančių tą pačią ar panašią veiklą, valdžios institucijų atstovus.
- Spręsti užduotis, atspindinčias realaus verslo situacijas ir priimti praktikoje pritaikomus sprendimus.
- Taikyti teorines žinias, kurias praktikantai jau įgijo, transformuojant jas į pagrindinius įgūdžius ir gebėjimus dirbti komandoje bei konkrečioje darbo vietoje.
- Leisti daryti ir, žinoma, taisyti klaidas, spręsti problemas, kylančias priimant sprendimus. Realiam verslo pasaulyje tokios klaidos gali būti lemtingos, o VPM firmoje padeda mokytis, kadangi VPMF nenaudojami tikri pinigai ir prekės.

Mokymo metodas VPM firmose ypatingas tuo, kad pedagogai tampa vadovais-patarėjais, planuojančiais įmonės strateginius bei pedagoginius tikslus, konsultuojančiais praktikantus, įgyvendinant VPMF veiklos tikslus.

VPMF siekia mokyti vidinių ir išorinių verslo įmonės procesų, taikydama tarpdalykinį, į užduočių ir problemų sprendimą bei į praktikantus orientuotus metodus. **Bendradarbiavimas su verslo partneriais motyvuoja praktikantus.** „Mokymasis remiantis praktika turi būti svarbi mokymo dalis.“ (Verslumo ugdymo programų poveikis ir padariniai aukštajam mokslui, Briuselis, 2012 m. kovas, 85 psl.).

Austrija:

Austrijos profesinio mokymo įstaigose ir kolegijose **verslumo ugdymo turinys** apima daug dalykų: buhalterinę apskaitą, verslo administravimą, ekonomiką, teisę, projektų ir kokybės valdymą, įmonės steigimą ir valdymą, asmeninį tobulėjimą ir socialinius įgūdžius, ypatingą dėmesį skiriant specializacijai „Verslumas ir valdymas“. **Valstybinio verslumo egzaminas** yra profesinės kompetencijos įrodymas.

VPMF yra verslumo ugdymo metodas. Mokiniai VPM firmoje dirba 3–4 valandas per savaitę vienerius metus. VPMF turi partnerių - **realių verslo įmonių** verslo pasaulyje. Šia glaudžia partneryste skatinami patirties mainai ir imituojami tikros įmonės veiklos procesai. Taip pat yra **VPM firmų, siekiančių pagerinti užsienio kalbų įgūdžius** ir išplėsti praktikantų akiratį (tarpkultūrinis valdymas – tarptautiniai kontaktai).

VPMF, kaip mokymosi vieta ir metodas, yra privaloma mokymo programos dalis

visose Austrijos **verslo administravimo mokyklose ir kolegijose**. Be to, rekomenduojama integruoti šį modelį į verslo mokymo programas visose profesinėse mokyklose ir kolegijose. VPM firmų steigimo ir valdymo idėja taip pat prigijo kitose profesinėse mokyklose ir kolegijose: vakarinio ar neakivaizdinio mokymo profesinėse mokyklose, žemės ūkio ir miškininkystės, inžinerijos, pramonės ir prekybos, turizmo mokyklose ir kolegijose ir, svarbiausia, valdymo ir paslaugų sektoriaus mokyklose ir kolegijose. Šiuo metu Austrijoje veikia **apie 950 VPMF**. Dažniausiai praktika VPMF, kaip mokomasis dalykas, yra įtrauktas į 4 kurso dalykus verslo administravimo kolegijose, o verslo administravimo mokyklose – į 3 kurso dalykus.

Keletas VPMF Austrijoje veikia suaugusiųjų mokymo institucijose.

Bulgarija:

VPMF steigiamos 10, 11 ir 12 klasėse vidurinėse ekonominio profilio profesinio mokymo mokyklose. Pamokos planuojamos kaip privalomų valandų bei pasirenkamų ir neprivalomų valandų derinys. VPMF praktikantams skiriama nuo 36 iki 144 pamokų per metus. 144 ar daugiau pamokų skiriama visam mokymo kursui. Kitose profesinėse mokyklose VPM firmos veikia kaip pasirinktina ir neprivaloma mokymo programos dalis, skiriant 2–3 pamokas per savaitę. Vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose yra VPM firmų pavyzdžių, kur jos organizuojamos kaip klubai ar pasirenkamos pamokos. Tokiu atveju įvairių klasių moksleiviai dalyvauja tos pačios VPMF veikloje. Kai kurie iš jų pabaigia darbą VPMF 12 klasėje, o kiekvienais metais ateina keli nauji moksleiviai.

Lietuva:

Lietuvoje profesinio mokymo įstaigose veikia 20 VPMF (neprivalomas dalykas mokymo programose). Kasmet apie 1025 mokinių dirba VPMF. Grupės dydis - nuo 8 iki 35 asmenų, dirbančių VPMF vienu metu. Kiekvienos grupės darbo laikas – nuo 80 iki 240 akademinių valandų per metus. VPMF darbo intensyvumas yra skirtingas kiekvienoje institucijoje, pavyzdžiui, kartą per savaitę po 1-2 val. per metus arba dirba keletą mėnesių po 20-30 valandų per savaitę.

Dauguma VPMF vadovų yra baigę ekonomikos mokslus. VPMF praktikantai mokosi įvairių specialybių šiose srityse: ekonomika, finansai, prekyba, verslo administravimas, inžinerija, turizmas, žemės ūkis, logistika, paslaugų teikimas (fotografų, auklių, kirpėjų ir kt. paslaugos).

VPMF praktikantai dalyvauja šalies, regioniniuose ar vietiniuose renginiuose, susitinka su kitų VPMF darbuotojais mugių, apskritojo stalo diskusijų, konferencijų, verslo vizitų metu. Mokosi bendrauti, plėtoti kūrybinį mąstymą, imtis iniciatyvos, priimti atsakomybę, derėtis, kalbėti viešai. Praktikantai jaučia didesnę pasitikėjimą, kai dirba kartu su kolegomis. Komandinis darbas suteikia galimybę tobulinti asmeninius gebėjimus ir įvertinti savo vaidmenį siekiant bendrų tikslų. Tuo tikslu kiekvienais metais Lietuvoje organizuojama tarptautinė ir kelios regioninės mugės.

Centrinis biuras kiekvienais metais organizuoja 3 skirtingus seminarus VPMF vadovams, ruošia VPMF vadovų ir praktikantų mokslinių straipsnių rinkinius, publikuoja metodinę ir kitą medžiagą įvairiuose leidiniuose bei skatina VPMF partnerystę su realaus verslo įmonėmis.

1.2. Centrinio biuro tikslai

Centrinis biuras gali būti ministerijos skyriumi, veikti jos įsakymu kaip savarankiška įstaiga, arba būti įsteigtu kaip nevyriausybinė įstaiga. Kiekvienos šalies VPMF centras:

- Koordinuoja, prižiūri ir vysto nacionalinį VPMF tinklą ir VPMF veiklą.
- Rengia pedagogus, siekiančius tapti VPMF vadovais.
- Organizuoja nuolatinį VPMF vadovų kvalifikacijos kėlimą ir užtikrina, kad praktikantų ir vadovų darbas atitiktų VPMF veiklos kokybės standartus.
- Reguliariai organizuoja metinius renginius: tarptautines VPMF prekybos mugės, konkursus ir seminarus VPMF vadovams.
- Į nacionalinę švietimo sistemą diegia tarptautinius VPMF veiklos standartus.

Austrijos VPMF centras vadinamas **ACT**. ACT įkūrė Švietimo ministerija 1993 metais, VPMF nuolat integruojama į Austrijos verslo mokyklų mokymo programas. ACT yra vienas iš „EUROPEN PEN International“ steigėjų (1997).

ACT teikia šias paslaugas: banko, registro, mokesčių, socialinio draudimo, pašto, muitinės, transporto, verslo registro, teismo, pašto paslaugų teikėjo, interneto parduotuvės, prekybos centro, konkursų, užsienio kalbų biuro bei VPMF vadovų mokymo paslaugas.

Kadangi Austrijos centrinis biuras yra sertifikuotas pagal ISO 9001 standartą, kasmet vykdoma klientų apklausa, atliekamas auditas. VPMF praktikantai ir vadovai turi galimybę internete įvertinti skirtingas ACT teikiamas paslaugas.

Austrijos centrinis biuras ir (arba) VPMF vadovų nuolatinė darbo grupė organizuoja įvairius konkursus, pavyzdžiui: VPMF kokybės sertifikato pagal ONR 42000 suteikimas, konkursų VPMF mugėse (pavyzdžiui, geriausia reklama, geriausias standas) organizavimas, konkursų VPMF tinkle (geriausia reklaminė akcija, geriausia interneto svetainė, slaptais pirkėjas, geriausia partnerystė su realia įmone) organizavimas.

Austrijos centrinis biuras visas paslaugas teikia internetu.

Išsamiau: www.act.at.

BUCT – Bulgarijos VPMF centras, įkurtas 1995 metais. 1999 metais BUCT tapo Švietimo ministerijos padaliniu, 2002 metais „EUROPEN PEN International“ nariu. Jis koordinuoja ir vysto nacionalinį VPMF tinklą; moko, sertifikuoja ir konsultuoja VPMF mokytojus ir vadovus; imituoja pagrindinių valstybės institucijų darbą VPM firmoms (e-valdžia); organizuoja mokėjimus tarp VPMF; vertina VPMF ir praktikantus pagal „EUROPEN PEN International“ kokybės standartus; organizuoja renginius ir konkursus praktikantams; pristato nacionalinį tinklą tarptautiniuose forumuose; skatina ir plėtoja VPMF koncepciją nacionaliniu lygmeniu.

Bulgarijos centrinis biuras teikia 15 specializuotų paslaugų ir registrų funkcijų: centrinis bankas, finansinės priežiūros komisija, registro tarnyba, verslo registras, statistikos registras, pajamų tarnyba, asmens duomenų apsaugos komisija, vertybinių popierių birža, patentų biuras, mokyklų registras, 3 sertifikavimo registrai, verslo katalogas.

Bulgarijoje VPMF vertinimas paprastai atliekamas prieš ir per kasmetinę prekybos mugę „TF FEST“. Vertinimą atlieka įvairių įstaigų specialistai iš universitetų, verslo įmonių, Ūkio ministerijos ir nevyriausybinių organizacijų. Darbo grupės, kurias sudaro mokytojai ir šių organizacijų atstovai, parengia kriterijus ir vertinimo anketas.

Kitas metodas yra sertifikavimas pagal „EUROPEN PEN International“ kokybės kriterijus.

Išsamiau: www.buct.org

VPMF centras, koordinuojantis VPMF veiklą **Lietuvoje**, vadinamas „**Simulith**“ centru. Jis buvo įkurtas 1994 metais. Nuo 1999 m „Simulith“ centras yra pasaulinio VPMF tinklo – „EUROPEN PEN International“ – narys. Šiuo metu Lietuvoje savo veiklą vykdo 52 VPM firmos.

Pagrindinės verslo paslaugų grupės, kurias centrinis biuras imituoja Lietuvos tinklui: bankas, įmonių registras, mokesčiai, socialinis draudimas, paštas, muitinė, žiniasklaida, prekyba, patentų biuras ir transportas.

Lietuvoje VPMF ir jų praktikantai vertinami keliais būdais:

- VPMF mugėse. Geriausios VPMF komandos atrenkamos pagal nustatytus kriterijus;
- Vertinami metiniai VPMF veiklos rezultatai „Simulith“ centre;
- VPMF praktikantų vertinimas atliekamas remiantis „EUROPEN PEN International“ bendrais kokybės standartais.

Lietuvos VPMF centras teikia internetines paslaugas: publikuojama informacija interneto svetainėje, leidžiamas elektroninis naujienų laikraštis, atliekami tarptautiniai sandoriai, išduodami VPMF baigimo pažymėjimai, prekiaujama internetu.

Daugiau informacijos rasite interneto svetainėje: www.sl.viko.lt

VPMF praktikantų pasitarimas

VPMF mugė Vienos Rotušėje

VPMF mugė Vilniuje

Praktiniai užsiėmimai su VPMF praktikantais

2. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMŲ NAUDA

2.1. Ekonomikai ir visuomenei

Bendradarbiavimas su verslo įmonėmis yra svarbus VPM firmoms praktinės patirties perdavimo ir rėmimo atžvilgiu. VPM firmos turi galimybę surasti partnerių iš realių verslo įmonių, kurios siūlo savo paramą, leidžia apsilankyti jų patalpose ir gilinti mokinių turimus įgūdžius. Dėl šio glaudaus bendradarbiavimo realios verslo įmonės įdarbina pažangiausius VPMF praktikantus. **Išsilavinę jauni žmonės, turintys teorinių ir praktinių bei asmeninių įgūdžių, įgytų VPM firmoje, pasižymi didesniu konkurencingumu ir turi daugiau galimybių įsidarbinti.**

VPMF praktikantai gali įgyvendinti įvairias jiems partnerinės įmonės paskirtas užduotis, pavyzdžiui, atlikti rinkodaros tyrimus, tvarkyti dokumentus bei informaciją, sukurti reklaminės medžiagos dizainą, pasiūlyti interneto svetainės ar elektroninių paslaugų tobulinimo idėjas.

Mokymas VPM firmoje suteikia supratimą apie įmonės, kaip visumos, mechanizmą, o tai skatina susidomėti verslumu. VPMF esmė - kūrybiškumas, komandinis darbas ir idėjų taikymas praktikoje. VPMF praktikantai skatinami plėtoti savo verslo idėjas ir todėl turi daugiau galimybių įgyvendinti jas realiai.

Vykdamas pardavimo procesus bei piniginius sandėrius VPMF tinkle, praktikantai išmoksta nenukrypti nuo šalies verslą reglamentuojančių taisyklių ir įstatymų bei kurti socialiai atsakingą verslą.

2.2. Švietimui ir mokymui

Besikeičiančioje visuomenėje vis svarbiau lavinti asmeninius gebėjimus ir vertybes ne tik teoriškai, bet ir praktiškai. Todėl būtinas **naujas mokymo metodas** – mokymasis VPM firmoje. Šis metodas leidžia VPMF praktikantams įgyti praktinių žinių. VPMF įgytos žinios yra gilesnės nei išgirstos pamokų metu. Mokydamiesi VPM firmoje jie bendrauja, atranda įvairių problemų ir, jas sprendami, įgyja patirties. Tai ne tik didina jų savarankiškumą ir kritinį mąstymą, bet ir kūrybiškumą bei praturtina vaizduotę. Skatinamas praktikantų susidomėjimas pasirinkta sritimi, jie išmoksta pastebėti ir ištaisyti savo klaidas. VPMF mokymas apima praktika paremtą mokymąsi ir socialinį ugdymą.

Mokantis mokyklose įgytos įvairių dalykų teorinės žinios ir įgūdžiai turi būti tarpusavyje susiję ir naudojami VPMF. Tai taip pat daro teigiamą įtaką visam mokymosi procesui. Dalykai, kurių mokiniai išmoksta, gali būti naudojami ir taikomi praktiškai. Tada mokiniai pamato šių išmoktų dalykų naudą (pavyzdžiui, užsienio kalbų naudą dalyvaujant tarptautinėse VPMF mugėse, IT žinių naudą kuriant interneto svetainių ir internetinių parduotuvių dizainą bei ekonominių žinių pagrindų, reikalingų tinkamai vykdyti verslo sandorius, svarbą).

Įvairias mokymo sritis apjungiantis VPMF metodas suteikia galimybę taikyti, gilinti ir plėsti praktikantų įgytas teorines žinias. Tai apima jų profesinius, socialinius ir techninius įgūdžius bei asmenybės tobulėjimą. VPMF įgyta patirtis ypač naudinga nelabai motyvuotiems mokiniams. VPM firmoje vykdydami užduotis, kurios skiriasi nuo teorinių dalykų, jie atskleidžia turimus įgūdžius. Taikant VPMF metodą,

mokslus metusieji mokiniai gali grįžti į mokyklą ir pasiekti aukštesnį išsilavinimo lygį.

Darbas ir mokymasis VPM firmoje **ypatingai motyvuoja** mokinius, nes jie gali greitai pamatyti savo darbo rezultatus. Jie gali išbandyti savo ateities karjeros planus, VPM firmoje užimdami pareigas, kurias jie norėtų užimti baigę mokyklą ir įsidarbinę realioje įmonėje. VPMF gali būti labai naudinga priemonė siekiant profesinio orientavimo pradiniam mokymosi etape. Toliau pateikta keletas sėkmingų istorijų apie tai, kaip mokymosi VPM firmoje patirtis atnešė naudos siekiant karjeros.

Lietuva:

Jurgita Matikonytė-Jusčinskienė – buvusi Kauno prekybos ir verslo mokyklos VPMF „Austė“ praktikantė, dabar dirbanti skyriaus vadove didžiausiame Baltijos šalyse statybos ir namų ūkio tinkle. „Darbas VPMF „Austė“ padėjo man atrasti save ir nuspręsti, kurią sritį pasirinkti: darbą su klientais ar administracinių užduočių vykdymą. Pasirinkau administracinį darbą. Sprendimui įtakos turėjo mano darbas VPMF „Austė“ žmoniškųjų išteklių padalinyje“, - sakė Jurgita.

Buvęs VPMF praktikantas *Andrius Jankauskas*, verslo įmonės „Mahoma“ savininkas, yra aktyvus VPMF „Vigora“ partneris. „Mahoma“ veikla ir patirtimi grindžiamas šios VPMF darbas. Andrius reguliariai dalyvauja VPMF renginiuose ir konkursuose bei yra egzaminų komisijos pirmininkas.

2.3. Mokyklai

VPMF **reklamuoja mokyklą ir jos veiklą tiek nacionaliniu lygiu, tiek užsienyje**, taip didindama galimybes mokykloms rasti tarptautinių partnerių įvairiems projektams ir programoms. VPMF veikla:

- Plečiami mokyklos ryšiai: VPMF suteikia galimybę bendrauti su įvairiomis mokyklomis ir organizacijomis iš 42 šalių.
- Internacionalizuojami dokumentai: tarptautinėje prekyboje naudojamos sutartys, sąskaitos, pristatymo, pakavimo ir perdavimo bei daug kitų dokumentų.
- Tobulinami užsienio kalbų įgūdžiai: susirašinėjant su partneriais, pildant dokumentus, rengiant reklaminę medžiagą, naudojant VPMF interneto svetaines ir bendraujant įvairiomis kalbomis tarptautiniuose renginiuose.
- Didinama mokyklos atstovų dalyvavimo renginiuose galimybė. Tarptautinės VPMF prekybos mugės yra populiariausias kasmetinis renginys, pritraukiantis didelį būrį šalies ir užsienio dalyvių.

VPMF **veikla gali būti pritaikyta prie mokyklų ar socialinių partnerių poreikių. Partnerių verslo modeliai** gali būti puikiai pritaikyti mokykloje veikiančioje VPMF. Organizuodama įvairius renginius ir integruodama į VPMF įvairius mokymo dalykus, VPMF skatina **mokyklos bendruomenės bendradarbiavimą**. VPMF suteikia galimybę mokiniams **atstovauti mokyklą** ne tik tarptautinėse VPMF prekybos mugėse, bet ir įvairiose nacionalinėse ir tarptautinėse teminėse parodose ir konkursuose ar mokyklos atvirų durų dienos.

Mokymo procese VPMF suteikia novatoriškumo, patrauklumo ir konkurencingumo, todėl **mokymo programų turinys nuolat atnaujinamas**.

2.4. Verslo praktinio mokymo firmų vadovams

Žinių visuomenės iššūkiai diktuoja naują požiūrį į VPMF vadovo vaidmenį. VPMF dirbantys pedagogai dažnai apibūdinami kaip vadovai, organizatoriai, specialistai, konsultantai ir t. t. VPMF vadovo kvalifikacija apima pedagoginę ir įmonės valdymo sritis, kurios yra ypatingai svarbios rengiant mokinius jų praktinei veiklai. VPMF vadovas turėtų turėti darbo patirties realioje verslo įmonėje ir taip pat turi būti kvalifikuotas pedagogas. Darbas VPM firmoje suteikia vadovams galimybių:

- **Tobulinti profesinius ir pedagoginius įgūdžius** kartu su VPMF praktikantais jų praktikos VPM firmoje metu, taip pat dalyvaujant seminaruose ir kursuose, kuriuos organizuoja centrinis biuras.
- Rengti ir **skelbti mokomąją medžiagą**.
- **Dalyvauti nacionalinių ir tarptautinių VPMF tinklų veikloje** – įvairiuose projektuose ir programose.
- **Dalintis patirtimi** įvairiuose VPMF tinklo renginiuose: vadovų mainuose, mokymuose, konkursuose, vertinimuose, mugėse, seminaruose, e-mokymuose, e-konsultacijose.
- **Bendrauti ir bendradarbiauti** su partnerinių realaus verslo įmonių darbuotojais ir vadovais, centrinio biuro darbuotojais ir nacionalinių bei tarptautinių VPM firmų mokytojais ir vadovais.
- VPMF visos veiklos yra grindžiamos praktika, todėl mokytojai praktikantams rengia daug veiksmais grindžiamų užduočių ir gali **padėti kitiems mokytojams** ugdyti verslininkus ir skatinti verslumą.

2.5. Verslo praktinio mokymo firmų praktikantams

VPMF sudaro puikią galimybę vertinti praktikantų verslumo įgūdžius ir žinias, suteikia jiems geresnį supratimą apie verslumo įgūdžių svarbą jų ateities karjerai.

Vienas pagrindinių tikslų yra **VPMF praktikantų komandinio darbo įgūdžių lavinimas**. Kiekvienas VPMF padalinys gali būti suformuotas įvairiais būdais, pavyzdžiui, grupė, sudaryta iš įvairių mokymo programų mokinių. Todėl dar vienas teigiamas VPMF aspektas yra ryšių tarp skirtingų programų mokinių užmezgimas. VPMF praktikantai priima sprendimus ir imasi atsakomybės už juos, savo komandą ir savo VPMF.

VPMF praktikantai **gerina savęs pateikimo ir bendravimo įgūdžius bei lavina informacinių technologijų naudojimo įgūdžius**. VPMF praktikantai organizuoja įvairius renginius: konferencijas, apskritojo stalo diskusijas, naujų produktų pristatymus, baigiamųjų darbų ir idėjų parodas bei dalyvauja tarptautinėse prekybos mugėse ir konkursuose. **Kalbų mokomasi ir tarpkultūrinis bendravimas užmezgamas** VPMF praktikantų grupėse, taip pat prekybos mugėse bei vykdant tarptautinę prekybą.

VPMF praktikantai mokosi **rengti ir pildyti įvairius verslo dokumentus**. VPMF veiklą sudaro trys etapai: verslo idėjos aprašymas ir įmonės steigimas, veiklos vykdymas ir dalyvavimas prekybos mugėse bei VPMF veiklos rezultatų finansinės atskaitomybės rengimas ir vertinimas. VPMF praktikantai rengia medžiagą ir dokumentus, susijusius su įvairiais VPMF veiklos etapais.

VPMF praktikantai taip pat **mokosi įvertinti savo ir kitų grupės narių darbo**

rezultatus.

Taip pat VPMF praktikantai **įgyja įmonės valdymo įgūdžius**: įmonės tikslų nustatymo ir veiklos planavimo, biuro veiklos organizavimo, tinkamo įmonės darbuotojų laiko ir darbo paskirstymo, verslo santykių užmezgimo ir derybų, finansinio planavimo ir analizės, ryšių su visuomene ir reklamos įžvalgų, verslo etikos ir tarpkultūrinių skirtumų supratimo, prekybos rezultatų ataskaitų rengimo.

Baigę praktiką VPM firmoje, praktikantai yra **geriau pasirengę būsimam darbui realioje įmonėje**: jie žino verslo procesus, įvairių padalinių užduotis, supranta, kaip įmonės padaliniai priklauso vienas nuo kito ir t. t.

Baigdami praktiką VPMF, praktikantai gali gauti **VPMF baigimo pažymėjimą**, kuriame nurodomos darbo valandos, padaliniai, įgyti įgūdžiai ir galutinis pažymys.

Apibendrinant VPMF metodo naudą ir pridėtinę vertę, galima teigti, kad **VPMF suteikia unikalią suvokiamą naudą (angl. „unique perceived benefit“)**, kuria **pripažįstama** VPMF vadovo ir praktikantų asmeninė nauda ir tuo pačiu nauda švietimo sistemai, ekonomikai ir visuomenei. Kaip minėta ankstesniuose skyriuose, VPMF yra pritaikoma ir unikali skirtingoms tikslinėms grupėms, VPMF gali būti naudinga visiems ir kiekvienam, įtrauktam į jos veiklą.

Austrija: VPMF praktikantų atsiliepimai

„VPMF yra puiki alternatyva monotoniškoms pamokoms ir skatina komandinį darbą. Atmosfera skiriasi nuo tradicinėje klasėje vyraujančios atmosferos: ji yra atviresnė, triukšmingesnė, laisvesnė.“

„VPMF yra pasiruošimas gyventi pabaigus mokyklą. Mokiniai mokosi dirbti savarankiškai ir komandoje bei gali toliau vystyti savo įgūdžius. Jie mato, į ką panašus tikras gyvenimas dirbant.“

Lietuva: VPMF praktikantų atsiliepimai

„Tai buvo vienas pirmųjų prisilietimų prie glaudžiai susijusių ir tarpusavyje priklausomų kelių skyrių veiklos. Darbas VPMF leido suprasti verslą kaip nedalomą kūną, kuriame kiekviena dalis turi savo funkcijas, be kurių šis kūnas deramai neveiktų. Šis darbas sudarė realią galimybę patikrinti save - ar tu gali būti geras tos srities specialistas.“

„VPMF veikla organizuojama pagal realios įmonės veiklos procesus. O tai yra labai svarbu būsimam darbui realioje įmonėje.“

3. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMOS STEIGIMAS

VPMF veikla įmanoma tik tuo atveju, jei ji dirbs VPMF tinkle, kur simuliuojama rinka. Pabrėžtina, jog tinkle būtinas visų valstybinių ir komercinių įstaigų funkcijų imitavimas, pavyzdžiui, bankas, kuris užtikrintų tinkamą piniginių lėšų judėjimą tarp VPMF. **Priklausymas EUROPEAN PEN International asociacijai leidžia dalyvauti tarptautinėje VPMF rinkoje** ir pavyzdžiui, vykdyti tarptautinius bankinius atsiskaitymus.

Rekomenduojama VPMF steigti visų lygių mokymo institucijose ir užtikrinti jų ilgametę veiklą. Būtų idealu, jog **VPMF, kaip mokomasis dalykas, taptų integralia mokymo programos dalimi**.

Sėkmingai VPMF veiklos pradžia svarbu, kad jose dirbantys VPMF vadovai būtų tinkamai parengti. **VPMF veikla turi būti suprantama, vertinama ir remiama mokyklos viduje**, sudaromos sąlygos VPMF vadovams tobulėti ir kelti kvalifikaciją, vykdomas praktikos organizavimas pagal centrinio biuro ar Švietimo ministerijos parengtas darbo VPMF rekomendacijas (pavyzdžiui, rekomenduojama VPMF skirti 3-5 nepertraukiamas pamokas per savaitę arba pusę darbo dienos; sudaryti mažas mokinių grupes, kuriose dirbtų daugiausia 16 mokinių ir 1 mokytojas). **Glaudus įvairių mokomųjų dalykų mokytojų bendradarbiavimas** ir dalyvavimas įvairiuose renginiuose (VPMF mugėse, konkursuose ir t.t.) užtikrina sėkmingą VPMF darbą.

3.1. Biudžetas

3.1.1. Verslo praktinio mokymo firmos steigimo biudžetas

VPMF veikia tam tikroje patalpoje, kurioje yra tinkami biuro baldai ir įranga. Patalpa (biuras) - tai erdvus kambarys, talpinantis visus VPMF padalinius. Rekomenduojama, kad VPMF būtų bent 16 darbo vietų su kompiuterine įranga ir interneto ryšiu. Kelios vienoje mokymo įstaigoje dirbančios VPMF dažniausiai veikia vienoje patalpoje ir jų veikla planuojama atsižvelgiant į mokymo programas. Baigusi darbą, kiekviena VPMF palieka savo dokumentus tam tikroje vietoje ir gali pradėti dirbti kita mokinių grupė. Šioje patalpoje gali būti vedamos kitos pamokos – ji ideali į ateitį orientuotiems mokymo metodams, pavyzdžiui, projektiniam darbui, individualiam mokymuisi.

Jeigu mokykla negali suteikti **specialiai VPM firmai įrengtos biuro**, ji gali skirti patalpą su keliais kompiuteriais, spausdintuvu ir technine įranga (internetu prieiga) paliekant galimybę perkelti baldus pagal komandinio darbo poreikius. Speciali IT klasė nėra patogi VPMF veiklai, nes nepanaši į tikrą biurą, joje nėra akivaizdžių darbo vietų ar zonų, reikalingų skyrių darbui organizuoti. Paprastai VPMF naudojami biuro programų paketai ir specialios programos įvairiems verslo tikslams, pavyzdžiui, realios verslo įmonės buhalterinės apskaitos programinė įranga.

VPMF steigimo biudžetas yra vienkartinė investicija, nes VPMF paprastai veikia ne vienerius metus. VPMF steigimą gali finansuoti įvairios institucijos, pavyzdžiui, valstybė, savivaldybė, mokykla ar mokyklos taryba, įvairūs

fondai, įmonės ir verslo organizacijos, nevyriausybinės organizacijos arba išvardintų šaltinių derinys.

Steigimo biudžetas turi būti sudaromas atsižvelgiant į:

- VPMF patalpas, baldus ir biuro įrangą;
- IT įrangą ir programinę įrangą;
- išlaidas komunikacijai (telefono ryšio, interneto ir pašto paslaugų);
- kanceliarines išlaidas.

3.1.2. Veiklos vykdymo išlaidos per metus

Kiekvienais metais VPMF planuoja savo veiklos išlaidas, atsižvelgdama į išlaidas:

- komunikacijai (telefono ryšio, interneto ir pašto paslaugų);
- kanceliarinių prekių atnaujinimui;
- VPMF vadovo atlyginimui;
- vadovo kvalifikacijos kėlimui;
- mokesčiams už CB paslaugas (jei taikoma);
- dalyvavimui mugėse ir t.t.

Išlaidos priklauso nuo VPMF skaičiaus mokykloje, patalpų dydžio, VPMF vadovų skaičiaus ir valandų, kurias jie dirba VPMF. Paprastai vadovams mokama kaip už dalį etato profesinėse mokyklose, priklausomai nuo VPMF išdirbtų valandų skaičiaus.

VPMF vadovai turi nuolat stebėti mokslo ir verslo tendencijas ir siekti gerinti savo įgūdžius, o mokymo institucija sudaryti galimybę dalyvauti seminaruose, mokymuose, konkursuose, konferencijose ir kituose renginiuose. CB taip pat teikia daug paslaugų VPMF vadovams. Tad profesinio mokymo įstaiga turi numatyti išlaidas, susijusias su VPMF vadovų dalyvavimu įvairiuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose.

Vienas iš svarbiausių VPMF veiklos aspektų yra dalyvavimas konkursuose ir renginiuose. Yra būdų pasiekti šiuos svarbius VPMF tikslus be didelių finansinių išlaidų, pavyzdžiui, organizuoti vidaus mugę mokykloje arba tame pačiame mieste.

Mugės, renginiai ir projektai yra labai svarbūs siekiant motyvuoti mokinius ir mokytojus, nes tiesiogiai bendraudami jie gali sudaryti sandorius su praktikantais iš kitų šalies ir užsienio VPMF.

VPMF prekybos mugė yra įspūdingiausias ir didžiausias renginys VPMF tinkle. Dalyvavimas joje – tai puiki galimybė užmegzti naujus verslo kontaktus, dalintis patirtimi, pristatyti naujus produktus, kurti įvaizdį, pademonstruoti VPMF pasiekimus, užmegzti ryšius su būsimais darbdaviais, verslo partneriais.

Austrija:

Austrijoje kiekvienais metais organizuojamos kelios mugės. Mokyklose rengiama daug **vidaus mugių**, kuriose šių mokyklų VPMF demonstruoja savo produktus, kviečia svečius iš gretimų mokyklų ir užsienio. Regionines muges organizuoja mokytojų ir mokinių komandos, pavyzdžiui, kas dvejus metus vyksta Vienos mugė Rotušėje. CB taip pat organizuoja tarptautines muges.

Puikus **bendradarbiavimo su kalbų mokytojais** pavyzdys: siekdama pagerinti kalbinius gebėjimus ir gerai pasirengti tarptautinei mugei, anglų kalbos mokytojų komanda keletą mėnesių bendradarbiauja su VPMF vadovais. Įvairios

medžiagos (pateiktys, katalogai ir kt.) rengiamos užsienio kalba, o paskutinio susitikimo metu kalbų mokytojai veikia kaip pirkėjai. VPMF yra vertinamos ir geriausioms išduodami pažymėjimai.

Bendradarbiaudamas su verslo partneriais, Austrijos CB taip pat organizuoja **konkursus**, pavyzdžiui „ACTY“. Šis konkursas vyksta įvairiose kategorijose: geriausias vaizdo įrašas, geriausia interneto svetainė, geriausias slaptas pirkėjas-partneris ir geriausia verslo partnerinė įmonė.

Bulgarija:

Pasiruošimas ir dalyvavimas VPMF **prekybos mugėje yra įtraukti į privalomąją VPMF mokymo programą**. Mokslo metų pradžioje VPMF praktikantai nusprendžia, kokioje kasmetinėje mugėje jie nori dalyvauti. Priėmę sprendimą, pradeda planuoti ir įgyvendinti visas užduotis, susijusias su jū, ne tik kaip dalyvių, bet ir kaip varžovų, sėkmingu dalyvavimu. Bulgarijos CB organizuoja kasmetinę tarptautinę mugę Plovdive, kurios metu rengia daugiau nei **10 konkursų**. Skirtingos įstaigos dalyvauja konkursuose kaip stebėtojai, žiuri ir konsultantai. VPMF mugė sulaukia gausaus verslo, valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, universitetų ir kitų organizacijų atstovų susidomėjimo. Lėšos dalyvavimui mugėje surenkamos iš mokinių, tėvų, realių verslo įmonių, mokyklų, mokyklų tarybų, Švietimo ir mokslo ministerijos ar projektų lėšų.

Lietuva:

Tarptautinės mugės organizuojamos kasmet. VPMF praktikantai varžosi dėl įvairių apdovanojimų, tokių kaip: geriausias gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti, gebėjimas reklamuoti savo VPMF, stendo originalumas, geriausias mugės vadybininkas ir kitų nominacijų. VPMF vadovai gilina savo verslo žinias mugės metu vykstančiame seminare. Finansiniai atsiskaitymai mugės metu vykdomi VPMF, kuri teikia banko paslaugas.

Tarptautinis VPMF tinklas yra puiki erdvė bendrauti, bendradarbiauti taip pat projektams įgyvendinti.

Per mokslo metus vyksta daugybė renginių – vizitai į kitas VPMF, apvalaus stalo diskusijos, spaudos konferencijos, seminarai, debatai, konkursai, mugės, VPMF gimtadienių šventės ir kiti.

3.2. Veiklos organizavimo aspektai

Žemiau pateikiami svarbiausi organizaciniai aspektai susiję su VPMF veikla:

- VPMF vadovų pasirengimas ir motyvacija dirbti VPMF;
- VPM firmoje tuo pačiu metu dirbančių praktikantų skaičius;
- dirbti VPM firmoje skirtų valandų skaičius ir valandų paskirstymas per metus;
- VPMF vaidmuo bendroje organizacinėje mokyklos struktūroje;
- finansinis ir materialinis VPMF aprūpinimas;
- mokinių teoriniai pagrindai prieš pradedant dirbti VPMF.

Šiose srityse priimti sprendimai turi įtakos mokymosi VPMF kokybei.

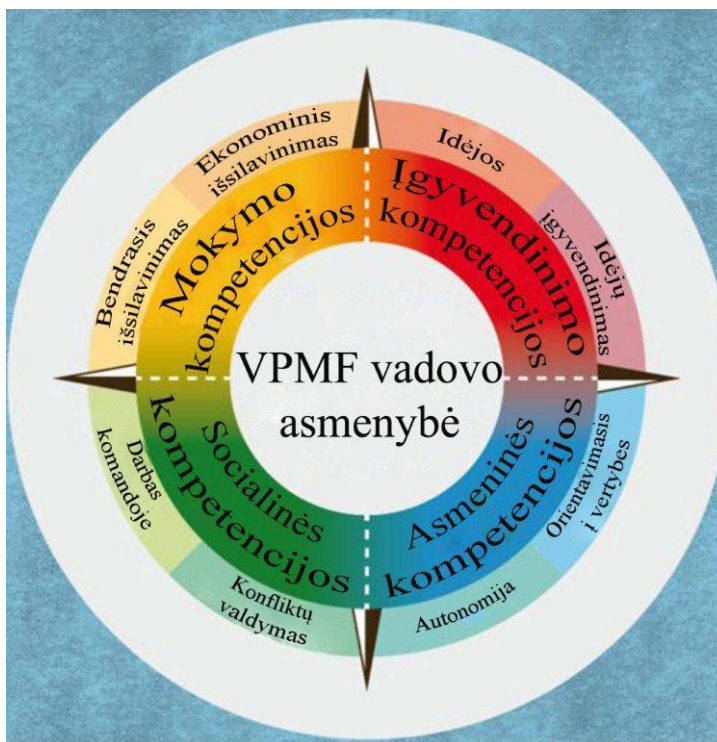
VPMF praktikantai privalo turėti tam tikrų žinių apie verslo pasaulį. Rekomenduojama, kad praktika VPMF vyktų per **baigiamuosius mokinio mokymosi metus**.

4. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMOS VADOVAI

4.1 Rekomenduojamos verslo praktinio mokymo firmų vadovų kompetencijos

VPMF vadovai turėtų būti įgiję įvairesnes kompetencijas nei kitų mokomųjų dalykų mokytojai. VPMF vadovai neturėtų apsiriboti vien tik tradiciniais mokymo ir kontrolės metodais. Jie turi turėti vadybos žinių ir gebėjimų, tinkamai reaguoti į įvairias situacijas, nes nuolat susiduria su nenumatytais poreikiais. Mokymas dirbant komandoje bei bendradarbiavimas su kitų mokomųjų dalykų mokytojais yra labai svarbūs ir neišvengiami darbo VPMF aspektai. Dauguma VPMF vadovų yra įgiję universitetinį ekonominį išsilavinimą. Didelis privalumas, jei VPMF vadovui bent keletą metų yra tekę dirbti realaus verslo įmonėje, mokyti kitus, organizuoti mokymo procesus.

Ideali **VPMF vadovo asmenybė** vaizduojama žemiau pateiktame 1 paveiksle.

1 pav. Ideali VPMF vadovo asmenybė

Bendrasis ir ekonominis VPMF vadovų išsilavinimas. Praktikantų rengimas jų profesinei ateičiai į praktiką orientuotu mokymo metodu įpareigoja VPMF vadovus turėti reikiamą išsilavinimą.

Idėjos ir jų įgyvendinimas. VPMF vadovai išklauso praktikantų idėjas ir padeda jas įgyvendinti praktikoje. Jie apibrėžia asmeninius tikslus ir jų siekia, visada būdami atviri naujovėms ir tobulėdami.

Autonomija ir orientavimasis į vertybes. VPMF vadovai skatina praktikantų pasitikėjimą savimi, gebėjimą dirbti savarankiškai ir motyvuoja. Užtikrinant VPMF veiklos kokybę, vadovai vertina veiklą įvairiais lygmenimis ir gauna grįžtamąjį ryšį.

Darbas komandoje ir konfliktų valdymas. VPMF vadovai dirba komandoje, keičiasi informacija ir darbo medžiaga, konsultuoja praktikantus ir stiprina jų socialinius gebėjimus.

Pasirengimas darbui VPMF. VPMF vadovai sukuria savo VPMF viziją, kaip verslo įmonės ir pedagoginės erdvės tikslą. Užsimezga ypatingas ryšys su VPMF praktikantais, VPMF vadovai:

- pristato jiems VPMF viziją, paaiškindami kaip ketinama dirbti imitacinėje įmonėje siekiant verslo tikslų;
- apibrėžia pedagoginius tikslus: vadovo ir praktikanto vaidmenį, apibūdina mokymosi ir vertinimo procesus, paaiškina nuolatinio tobulėjimo galimybes.

4.2 Verslo praktinio mokymo firmų vadovų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas

Pirminis pedagogų parengimas darbui VPMF ir jų kvalifikacijos kėlimas yra labai svarbūs veiksniai, nes mokymas VPM firmoje skiriasi nuo kitų dalykų mokymo. Pasirengimas mokyti VPM firmoje (kaip specialus „mokymosi remiantis praktika“ metodas) nėra įtrauktas į pedagogų rengimo programas universitetuose.

Pirminis mokymas paprastai suprantamas kaip tam tikra mokymo programa, skirta padėti naujiems VPMF vadovams įgyti pradedančiojo VPMF vadovo kompetencijų (pedagoginė kompetencija, gebėjimas įsteigti įmonę ir jai vadovauti bei kitos įvairios kompetencijos). Šis mokymas nukreiptas į grupinio darbo įgūdžių, dalyko mokymo ir didaktinių žinių vystymą. Daugelio šalių centriniai biurai organizuoja pirminį VPMF vadovų mokymą.

VPMF vadovui, jau turinčiam pradedančiojo vadovo kompetencijų, suteikiamas tolesnis mokymas. Šiuose mokymuose VPMF vadovai įgyja papildomų gebėjimų ir patirties specialiose srityse, pavyzdžiui: reklamos priemonių rengimas, VPMF veiklos vertinimas, specializuotų IT programų naudojimas ir t.t. Pedagogai dalyvauja įvairiose mokymo programose (kursuose ir seminaruose) ir gauna pažymėjimus.

Austrija:

VPMF pedagogai paprastai turi ekonomikos ir verslo universiteto suteiktą laipsnį bei tam tikrą darbo patirtį realioje verslo įmonėje. Dažnai mokymas vyksta darbo vietoje, nes patyręs VPMF vadovas gali padėti naujokui. Efektyviausias būdas užtikrinti, kad VPMF vadovo kompetencija yra tinkama ir nuolat atnaujinama, yra padaryti ją privaloma pedagogų rengimo programos dalimi.

Specialius mokymus VPMF pedagogams rengia pedagoginis universitetas (vok. Pädagogische Hochschulen). Už šiuos mokymus atsakinga nuolatinė VPMF vadovų darbo grupė (pavyzdžiui, ARGE ÜFA), ACT ir ekspertai iš universitetų bei įmonių.

Organizuojami du trijų dienų pagrindiniai seminarai, taip pat papildomi seminarai specialiomis temomis, pavyzdžiui, dalyvavimas mugėse, verslumo ugdymas VPM firmoje ir t. t.

Bulgarija:

Beveik visi mokytojai turi ekonomisto kvalifikaciją, kai kurie turi kvalifikaciją IT ar užsienio kalbų srityse. Visi VPMF vadovai turi dalyvauti mokymuose centriniame biure: 3-dienų seminare pradedantiesiems ir 2 dienų – apie tai, kaip vadovauti VPM firmai. Šiose seminaruose VPMF vadovai informuojami apie VPMF tinklo reglamentus ir mokomi organizuoti darbą VPMF. Centrinis biuras organizuoja teminius mokymus, darbo grupes ir patirties mainus.

Lietuva:

Specialių VPMF vadovo išsilavinimo reikalavimų nėra. Mokyklos administracija skiria VPMF vadovą. „Simulith“ centras visiems VPMF vadovams suteikia galimybę dalyvauti pirminiame apmokyme centriniame biure, teikia individualias konsultacijas ir organizuoja tolesnį jų kvalifikacijos kėlimą. Atsižvelgdamas į VPMF vadovų poreikius, centrinis biuras rengia seminarus, pasitarimus, darbo grupes ir du kartus per metus vykstančius VPMF vadovų darbo susitikimus. Paprastai VPMF vadovus moko patyrę ir sėkmingų realių verslo įmonių atstovai.

4.3. Nuolatinė verslo praktinio mokymo firmų darbo grupė

Plėtojant VPMF modelį, kaip vieną iš geriausių praktinio mokymo būdų, ir derinant jį su verslo partneriais, būtinas patyrusių VPMF vadovų ir verslo ekspertų bendradarbiavimas: palaikomi ryšiai, aptariama patirtis bei poreikiai, atsirandantys, vykstant kasdienę verslo veiklą VPMF.

Austrija:

Nuolatinę VPMF vadovų darbo grupę sudaro motyvuoti ir patyrę VPMF srities ekspertai iš regionų. Ši darbo grupė susitinka 2-3 kartus per metus ir bendradarbiauja su centriniu biuru bei švietimo, valdžios institucijomis. Ji derina visų VPMF vadovų, VPM firmų ir kitų pagrindinių VPMF tinklo veikėjų poreikius.

Graco ekonomikos universiteto pedagogikos ir verslo studijų katedra teikia mokslinę paramą nuolatinei darbo grupei.

Lietuva:

Lietuvos VPMF tinkle veikia 7 narių Patariamoji taryba, kurią sudaro patyrę ir aktyvūs esami ar buvę VPMF vadovais, mokyklų direktoriai. Ši taryba analizuoja VPMF tinklo veiklą ir teikia siūlymus dėl VPMF veiklos gerinimo ir plėtros Švietimo ir mokslo ministerijai bei kitoms įstaigoms.

5. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMOS MOKYMO PROGRAMA

Kadangi **nacionalinė mokymo programa** yra politinių sprendimų rezultatas, ji atspindi ES reikalavimus ir nacionalinius prioritetus. **Verslumo ugdymas turėtų būti įtraukiamas į mokymo programas** atsižvelgiant į tarpdalykinius ryšius ir išlaikant tinkamą santykį tarp teorinių disciplinų, praktinio mokymo ir baigiamosios praktikos. **VPMF mokymo metodas yra labai lankstus** ir gali būti lengvai pritaikytas šalies, regiono ir mokyklos poreikiams. Jis turėtų būti įtrauktas į mokyklų mokymo programas, pasitelkiant visus mokyklos turimus resursus, derinant teorinius mokomuosius dalykus ir praktinį mokymą, privalomas mokymo programas, pasirenkamuosius dalykus ir kitas popamokines veiklas.

Austrija:

Švietimo ir mokslo ministerija kas dešimt metų skiria grupę ekspertų kurti naujas mokymo programas. 2014 metais planuojama įvesti naują mokymo programą profesinėms mokykloms ir kolegijoms. Ministerija nustato mokymo programos struktūrą. Ministerijos teisės departamentas tvirtina galutinę versiją, tada ši programa paskelbiama teisės aktuose.

Socialiniai partneriai Austrijoje nuo seno dalyvauja atnaujinant teisės aktus. Kalbant apie mokymo programas, svarbiausias partneris yra mokytojų sąjunga.

Ištrauka iš Austrijos nacionalinės mokymo programos, susijusios su VPMF Verslo administravimo kolegijoje, Federalinis teisės aktų leidinys, 2004:

Ketvirtas kursas:

Pagrindinis mokomasis dalykas

Darbas verslo administravimo centre einant įvairias pareigas ir atliekant skirtingas darbo funkcijas (pavyzdžiui, administravimas, buhalterinė apskaita, įskaitant mokesčių ir kitų prievolių skaičiavimą, įmonės aprūpinimas, investavimas ir finansavimas, personalo valdymas, pardavimo organizavimas, importas ir eksportas, kontrolė, kokybės valdymas) ir naudojant modernų biurą, informacijos ir ryšių technologijas bei programinę įrangą (pavyzdžiui, e-verslas).

Verslo praktinio mokymo firmos pateikimas visuomenei.

Situacinis elgesys vidaus bendravime.

Kelių funkcijų vykdymas keičiantis pareigomis.

Darbo charakteristika.

Darbo sritys:

Gebėjimas bendrauti bent viena užsienio kalba. Verslo plano sudarymas. Ryšių su klientais valdymas ir pagrindinių buhalterinių operacijų apskaita. Patvirtintos kokybės valdymo sistemos diegimas. Sąskaitų tvarkymas ir mokesčių deklaravimas.

IT įgūdžiai:

Internetas, el. pašto programos, e-verslas, modernios programinės įrangos ir specializuotų programų naudojimas.

Bulgarija:

Nacionalinę mokymo programą rengia darbo grupės, o tvirtina švietimo ir mokslo ministras. Mokyklos turi ribotas galimybes pridėti naujų dalykų. Jei VPMF mokymas įtrauktas į pasirenkamą mokymo programą, savivaldybė turi sutikti ir mokėti mokytojų atlyginimą.

Ištrauka iš nacionalinės mokymo programos:

I. PROFESINIO MOKYMO BAIGIMAS IR DIPLOMO SUTEIKIMAS

1. Visas mokymo kursas 9–12 klasėse suteikia:

- teisę laikyti egzaminus viduriniam išsilavinimui įgyti;
- teisę laikyti egzaminus 3-io lygio profesinei kvalifikacijai įgyti.

2. Trečio lygio profesinė kvalifikacija įgyjama baigus 12 klasių ir išlaikius ekonomisto profesijos, pramonės, prekybos, žemės ūkio ir ekologinio ūkininkavimo bei ekonomikos ir valdymo specialybės baigiamuosius teorijos ir praktikos egzaminus.

3. Valstybiniai baigiamieji egzaminai trečio lygio profesinei kvalifikacijai įgyti vyksta pagal nacionalines egzaminų programas, patvirtintas švietimo ir mokslo ministro.

4. Baigiamieji egzaminai organizuojami remiantis 2003 m. švietimo ir mokslo ministro patvirtintu potvarkiu Nr. 3 dėl vertinimo sistemos.

5. Sėkmingai baigusiems aštuonias klases suteikiamas priešvidurinio (ang. *pre-secondary*) išsilavinimo pažymėjimas.

6. Įgyjant trečio lygio profesinę kvalifikaciją, suteikiamas kvalifikacijos pažymėjimas.

7. Profesinio mokymo baigimą patvirtinančių dokumentų turinys apibrėžtas 2003 m. švietimo ir mokslo ministro patvirtintu reglamentu Nr. 5 dėl visuomenės švietimo sistemos dokumentų.

IV. AIŠKINAMOSIOS PASTABOS

1. Mokymo programa parengta pagal Švietimo įstatymą, Išsilavinimo lygio, mažiausio bendro išsilavinimo ir mokymo programų įstatymą bei Profesinio švietimo ir mokymo įstatymą – bendroji programa B, versija B1.

2. Mokymo programa taikoma mokiniams, priimtiems mokytis baigus septynias klases.

3. Septinta klasė yra priešvidurinio mokymo dalis. Per visus akademinius metus intensyviai mokomasi užsienio kalbos.

4. Septintoje klasėje pasirinkta mokytis užsienio kalba dvyliktoje klasėje toliau tobulinama kaip profesinė užsienio kalba.

5. Į programą ir tvarkaraštį turi būti įtraukta direktoriaus patvirtinta praktika, atsižvelgiant į konkrečias mokyklos sąlygas ją organizuoti. Programa ir tvarkaraštis turi būti suderintas su verslo organizacijos (įmonės), kurioje vyksta praktinis mokymas, vadovu.

6. Privalomojo profesinio mokymo pamokos, numatytos praktikai atlikti pagal mokomąjį dalyką „Darbas praktikos įmonėje“, yra **priskiriamos prie verslumo įgūdžių ir asmeninių savybių vystymo, reikalingų pasirinktai profesijai, sričių. Tokia praktika organizuojama verslo praktinio mokymo firmoje arba mokymo bendrovėje, arba kitais būdais.** Pasirinkimas priklauso nuo mokinių pageidavimų ir mokyklos išteklių bei valstybinio švietimo reikalavimų, keliamų ekonomisto profesijos kvalifikacijai.

7. Pamokos, numatytos privalomajam / pasirenkamajam mokymui, paskirstomos mokymo programoje taip, kad suteiktų papildomą mokymą bendrojo akademinio išsilavinimo ir profesinio mokymo dalykų srityje pagal mokinių pageidavimus ir mokyklos galimybes.

8. Pasirenkamųjų mokymo dalykų pamokos vedamos mokinių prašymu, jiems siekiant papildomai išmokti vieną ar du mokymo dalykus.

Lietuva:

Kiekviena mokykla pati priima sprendimą, ar praktika VPMF bus įtraukta į mokymo programas. Žemiau pateikiamas VPMF programos pavyzdys:

Dalykas: Įmonės veiklos organizavimas (pavyzdžiui: draudimo, logistinės ar kitos įmonės).

Praktinio mokymo tikslai:

- Sudaryti sąlygas mokiniams įgyti praktinių profesinių, socialinių ir techninių įgūdžių imituojant įmonės veiklą;
- Ugdyti mokinių verslumo savybes;
- ...

Dalyko tikslai, temos ir valandų pasiskirstymas:

Dalyko tikslai	Dalyko turinys (pagrindiniai temų pavadinimai)	Valandų skaičius	
		Teorija	Praktika
1.1. Pildyti darbuotojų darbo eigos dokumentus, suformuoti asmens bylas.	1. Darbo organizavimas personalo skyriuje	4	30
1.2. Rengti, įforminti ir organizuoti dokumentų apyvartą.			
1.3...			
2.1. Kaupti, sisteminti, apibendrinti informaciją ir pateikti išoriniams ir vidiniams vartotojams.	2. Darbo organizavimas finansų-buhalterijos skyriuje	4	30
2.2. Paskaičiuoti darbo užmokestį ir vesti materialinių vertybių apskaitą.			
2.3...			
3.1. Organizuoti įmonės aprūpinimą prekėmis ir paslaugomis.	3. Darbo organizavimas Pirkimo skyriuje	4	30
3.2. Tvarkyti pirkimo dokumentus.			
3.3...			
4.1. Organizuoti prekių pardavimą.	4. Darbo organizavimas Pardavimo-rinkodaros skyriuje	4	30
4.2. Išmanyti profesinio bendravimo etiką.			
4.3. Atlikti rinkos tyrimus.			
4.4....			

Mokinių vertinimas: formalus ir neformalus.

Reikalingi materialieji ištekliai ir įranga:

- Patalpa verslo praktinio mokymo firmai.
- Biuro baldai.
- Kompiuteriai, biuro programinė įranga ir kita biuro technika: spausdintuvai, kopijavimo aparatas, multimedija, skeneris.
- Buhalterinės apskaitos programa.
- Kanceliarinės prekės.
- Mokymo ir mokymosi priemonės: prieiga prie interneto, VPMF darbų aprašymai ir t.t.

6. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMOS VEIKLOS KONTROLĖ

Siekiant užtikrinti aukštą kokybės lygį VPMF, skirtingais būdais taikomos stebėsenos ir kontrolės priemonės.

Kokybė VPM firmoje užtikrinama naudojant:

- prekybos partnerių (kitų VPM firmų) atsiliepimus - išorinius vertinimus;
- nacionalinės prekybos rodiklius (mažas prekybos sandorių skaičius gali parodyti, kad VPMF turi kitų verslo tikslų);
- realių verslo partnerių atsiliepimus;
- mokinių atsiliepimus.

6.1. Nacionaliniai verslo praktinio mokymo firmų veiklos kokybės standartai

Skirtingose šalyse yra savos VPMF veiklos kokybės vertinimo sistemos. Kai kuriose šalyse naudojami tradiciniai vertinimo metodai, kitose jie sujungiami su šalies švietimo įstaigų vertinimo tvarka.

AUSTRIJA:

2002 m. šalyje įvestas išorinio vertinimo konkursas „**VPMF kokybės ženklas**“. Kiekvienais metais apie 30% tinklo VPMF suteikiamas kokybės ženklo pažymėjimas.

2005 m. pradėtas naudoti naujas VPMF vertinimo instrumentas - ONR 42000 (nacionaliniai standartai OENORM), apimantis apie 30 veiklos kokybės kriterijų.

VPMF praktikantų darbas vertinamas balais ir pasiekimai yra įtraukiami į mokyklos baigimo atestatą. Mokiniai baigdami trejų metų mokymosi programą turi išlaikyti **baigiamąjį 4 valandų egzaminą dirbant komandoje VPM firmoje**.

Pažangiausiems VPMF praktikantams pageidaujant, VPMF vadovai parengia individualias rekomendacijas, kurias labai vertina darbdaviai.

6.2. Tarptautiniai verslo praktinio mokymo firmų veiklos kokybės standartai

Pasaulinis VPMF tinklas turi galimybę naudoti bendrą „**EUROPEN PEN International**“ tarptautinį **kokybės pažymėjimą**. Jis išduodamas pasiekus VPMF kokybės reikalavimus tam tikrose srityse: VPMF biuro, įrangos, struktūros ir organizavimo, bendravimo ir santykių su kitomis VPM firmomis bei pedagogų kompetencijų minimalius reikalavimus.

Kitas vertinimo etapas yra VPMF praktikantų techninių, profesinių ir socialinių įgūdžių vertinimas ir tarptautinio VPMF baigimo pažymėjimo išdavimas. VPMF veiklos vertinimas gali būti atliekamas kartu su mokyklos taryba, verslo įmonėmis, švietimo įstaigomis ir kitomis organizacijomis.

Lietuvos ir Bulgarijos VPM firmos naudoja „EUROPEN PEN International“ VPMF veiklos kokybės vertinimo sistemą.

6.3. Švietimo ir mokslo ministerijos bei profesinio mokymo įstaigų vaidmuo

Domėjimasis VPMF veikla ir šio metodo žinojimas jau yra puikus VPMF modelio diegimo, plėtojimo ir paramos teikimo pagrindas. Būtina suprasti, kad **VPMF yra ne toks dalykas**, kai dirbama įgyvendinant kokius nors projektus, bet **ypatinga aplinka**, skirta praktiniam profesijos mokymui, verslumui reikalingų įgūdžių ugdymui, laikantis esminio „mokymasis dirbant“ principo. Taip pat svarbu, kad **šis metodas reikalauja šalyje sukurti tinklą, jungiantį VPMF ir centrinį biurą, koordinuojantį ir teikiantį paramą tinklui, siekiant užtikrinti nuolat tęsiamą, patikimą, tvarią VPMF veiklą.**

Būtina specialiai **mokyti pedagogus dirbti VPM firmoje**, suteikti jiems nuolatinio mokymosi galimybes ir sudaryti sąlygas dalyvauti VPMF tinklo renginiuose. Labai svarbus bendradarbiavimas ir keitimasis patirtimi, ypač tarp VPMF pedagogų, nes VPMF, kaip mokymo metodas, daugiausia priklauso nuo VPMF vadovo asmenybės.

VPMF vadovai ir praktikantai yra labai motyvuojami, jeigu jie jaučiasi **vertinami** ministerijos ar profesinio mokymo įstaigų, pavyzdžiui, jei šių organizacijų atstovai domisi VPMF veikla, dalyvauja VPMF renginiuose, pažymėjimų įteikimo ceremonijose.

VPMF mugė Vienos Rotušėje

VPMF mugė TF FEST Bulgarijoje

VPMF mugė UTENA 2013 Lietuvoje

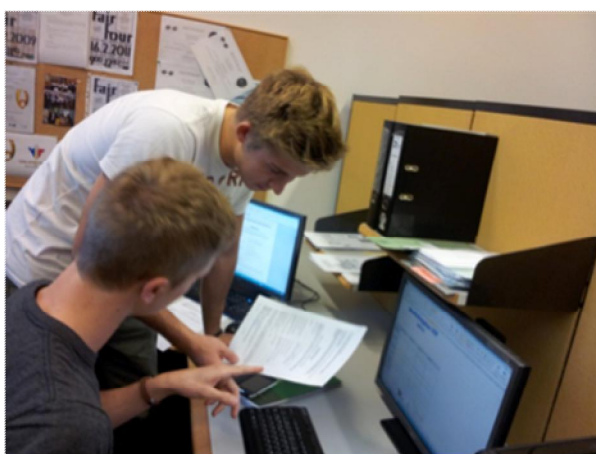
7. VERSLO PRAKTINIO MOKYMO FIRMŲ VEIKLOS TĘSTINUMAS IR TVARUMAS

VPMF veiklos tęstinumo ir tvarumo užtikrinimas yra bendra Švietimo ir mokslo ministerijos ir profesinio mokymo įstaigų tarnybų, profesinių mokyklų ir VPMF vadovų atsakomybė. Kuo daugiau jie žino apie VPMF veiklą ir pasiekimus, tuo daugiau paramos VPMF gali sulaukti.

Verta ir tikslinga skleisti informaciją apie VPMF modelį, dalintis darbo patirtimi VPM firmose, taikomomis metodologijomis, VPMF praktikantų verslo idėjomis. Taip pat dalyvauti įvairiuose mokymuose, seminaruose ir organizuoti viešuosius renginius, kur VPMF ir jų atstovaujamos mokyklos tampa labiau matomomis ir patrauklesnėmis visuomenei.

Veiklos tęstinumas ir tvarumas užtikrinami taikant keletą priemonių:

- centrinio biuro integravimas į Švietimo ir mokslo ministerijos arba profesinio mokymo įstaigų tarnybos struktūrą ir veiklą, siekiant užtikrinti, kad būtų suteikiama viešųjų įstaigų ir kita parama;
- VPMF, kaip privalomo mokymo dalyko, įtraukimas į profesinio mokymo mokyklų tam tikrų švietimo sričių mokymo programas;
- mokyklos specialybių ir mokymo programų tvarumo užtikrinimas;
- tos pačios mokyklos pedagogų (ne vieno !) skatinimas tapti VPMF vadovais;
- VPMF, centrinio biuro ir VPMF tinklo finansavimas iš įvairių šaltinių;
- įvairių partnerių, pavyzdžiui, verslo įmonių, vietos valdžios institucijų, tėvų, nevyriausybinių organizacijų ir t. t. įtraukimas į VPMF veiklas, renginius;
- VPMF paprastai steigia ir daugelį metų jai vadovauja vienas ir tas pats VPMF vadovas. Tai užtikrina VPMF, kaip realios įmonės modelio tęstinę veiklą, didelę praktinio mokymo patirtį, glaudžius ryšius su realia verslo partnerine įmone, geras VPMF rinkos žinias ir puikų ryšių palaikymą su kitais VPMF tinklo vadovais;
- mokymui VPMF tapus privalomu ekonominės krypties profesinio mokymo programose, ministerija prisiima atsakomybę už šio dalyko aprūpinimą VPMF vadovo etatu, pamokomis, patalpomis ir kt.

Verslo praktinio mokymo firmose dirbantys praktikantai

INFORMACIJOS ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

Informacijos šaltiniai

AT:

www.act.at

www.bmukk.gv.at

www.berufsbildendeschulen.at

BG:

www.buct.org

www.mon.bg

www.navet.government.bg

www.mi.government.bg/en/themes/brandiko-and-tf-fest-10-285.html

www.fair.bg

LT:

www.sl.viko.lt

www.smm.lt

www.kpmc.lt

Literatūra

Entrepreneurship Education at School in Europe. National Strategies, Curricula and Learning Outcomes, March 2012

National Curriculum Austria, College of Business Administration.

Federal Law Gazette *BGBI. II Nr. 291/2004*

EU Series. Titles:

Nr.1 Building Entrepreneurial Mindsets and Skills in the EU

Nr.2 Using standards to support growth, competitiveness and innovation

Nr.3 Facilitating Transfer of Business

Nr.4 The Smart Guide to Service Innovation

Nr 5 How to support SME Policy from Structural Funds.

Towards Greater Cooperation and Coherence in Entrepreneurship Education, European Commission, 2010.

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/index_en.htm

<http://www.eesi-impulszentrum.at/index2.php?>

Entrepreneurship-Symposien: Symposium_in_Graz_7.5.2009

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learningpolicy/doc28_en.htm

<http://cms.europen.info/>

Lietuvos VPMF centras „Simulith“, bendradarbiaudamas su Austrijos ir Bulgarijos VPMF centrais, vykde Leonardo da Vinci naujovių perkėlimo projektą „Privalomasis mokymas verslo praktinio mokymo firmose (VPMF) profesinio ugdymo institucijose“. Pagrindinis projekto tikslas yra sukurti gaires profesinio mokymo įstaigoms bei Švietimo ir mokslo ministerijai, siekiant supažindinti su privalomo praktinio mokymo VPMF nauda. Praktika VPMF leistų profesinės mokyklos mokiniams įgyti praktinių įgūdžių, plėtoti verslumo kompetencijai priskiriamas savybes, kurios yra labai svarbios siekiant mokiniui įsitvirtinti darbo rinkoje.

Austrijos ir Bulgarijos VPMF centrai pasidalijo VPMF, kaip privalomo mokomojo dalyko profesinėse mokyklose tam tikrose mokymo programose, įdiegimo patirtimi. Ši patirtis tai neįkainojama paspartis Lietuvos profesinio mokymo įstaigoms rengiant praktinio mokymo programas.

Projekto partneriai (nuotraukose prieš ir po teksto), siekdami išsiaiškinti situaciją ir problemas, susijusias su VPMF modelio diegimu profesinėse mokyklose, ištyrė modelio privalumus ir trūkumus. Kai kurie tyrimų duomenys panaudoti šiame leidinyje.

ACT – Austrija

Austrijos verslo praktinio mokymo firmų centras/Austrian Centre of Practice Firms, Esslinggasse 5/9; 1010 Wien

Tel: +43-1-5322978; Faks: +43-1-5322978-18; el paštas info@act.at; www.act.at

BUCT – Bulgarija

Bulgarijos verslo praktinio mokymo firmų centras/Bulgarian Centre of Training Firms, 52A G.M.Dimitrov Blvd; 1125 Sofija

Tel./faks. + 359 2 963 2272; el. paštas info@buct.org; www.buct.org

SIMULITH Centras – Lietuva

Lietuvos verslo praktinio mokymo firmų centras/Lithuanian Centre of Practice Firms, Vilniaus Kolegija - Saltoniškių g. 58-117; 08105 Vilnius

Tel. /faks.: +370 5 2191646; el. paštas slinfo@viko.lt; www.sl.viko.lt

© Nuotraukos iš ACT, BUCT, SIMULITH archyvų